

Livet spiller én mange puds

I 'De sønderrivna bilderna' skildrer en iransk flygtning sit møde med Sverige. Bogen har vakt opsigt blandt svenskerne

NY BOG

Af TONI LIVERSAGE

Hjemme hos os levede udlændinge et liv, som var utænkeligt for millioner af iranere. De boede i de bedste boliger og havde de bedste jobs. At være udlænding var en kvalifikation i sig selv. På trods af uddannelse og erfaring kunne vi ikke konkurrere med dem, var anden klasses medborgere i vort eget land...

Citatet er taget fra bogen *De sønderrivna bilderna*, der udkom på svensk i foråret skrevet af den iranske kvinde Azar Mahjoulian, der kom til Sverige som politisk flygtning i 1982. Om mødet med Sverige skriver hun derefter:

»Men livet spiller én mange puds, og derfor blev det denne gang vores tur til at blive udlændinge i et andet land. Det er underligt, at vi er blevet anden klasses medborgere en gang til på trods af eller netop fordi, vi er udlændinge.«

Op spørgsmålet om, hvad denne forskel egentlig kan skyldes, besvares med konstateringen af, at »der er forskel mellem at være udlænding i tredje verden og at være udlænding fra tredje verden!«

Valgte anonymiteten

Bogen var oprindelig skrevet under pseudonymet Nahid, og at forfatteren havde valgt anonymiteten skyldtes ikke, at hun mente, at det var farligt at stå frem – hendes flugt fra Iran lå alligevel så langt tilbage – men derimod, som hun senere har fortalt i et interview, at hun ikke ønskede pludselig at fremstå som en kendt person. »som

om alt, hvad der havde med indvandrere og flygtninge at gøre.«

Men da bogen faktisk vakte en del opsigt, (og nu også kommer i bogklub), følte hun efterhånden, at det blev stadig mere kompliceret, at hun ikke kunne stå ved, at det var hende, der var havde skrevet den. Hun fortæller herom i *Dagens Nyheter* (23.9): »Det begyndte at føles som en form for intrigespil og tog vældig megen kraft og energi. Jeg begyndte at føle mig uærlig overfor mine venner og arbejds-kammerater.«

Den unge mands død

Men hvad var hendes oprindelige motivation til at skrive denne bog? Det fortæller hun om allerede på første side, hvor de første linjer lyder: »Nyheden er kort: Han frøs ihjel. Det skete under flugten over bjergene.«

Man havde givet hende beskeden i telefonen, og den mand, der var tale om, var kun en stor dreng, da hun sidst var sammen med ham i Iran, og nu havde han altså været på vej ud af landet på flugt ad den samme vej, som hun havde fulgt flere år tilbage. Hendes venner havde tidligere, når hun fortalte sin historie, forsøgt at overtale hende til at skrive om sin baggrund og om flugten, uden at de havde kunnet overbevise hende om, at det kunne være af interesse for et bredere publikum. Men den unge mands død gjorde det klart for hende, at det var vigtigt, at hun nu fik fortalt sin historie, og bogen er tilegnet ham »der flygtede fra krigen, men ikke fra døden, som ventede på ham i bjergene.«

De sønderrivna billeder, der er skrevet i en knap og usentimental prosa, beskriver brudstykkevis perioden før flugten, hvor Azar Mahloujian havde været aktiv på venstrefløj – først imod shahens styre og senere imod Khomeini, hvilket medførte, at hun til sidst var nødt til at gå under jorden for senere at forlade landet.

Og i første del af bogen fortæller hun om den dramatiske flugt over bjergene til Tyrkiet, hvorfra hun fortsætter til Beirut, hvor hun er

flere måneder. Til sidst lykkes det hende endelig at komme videre til Sverige, hvor hun efter nogen tid får politisk asyl; det varer imidlertid længe inden hun kan få arbejde indenfor det, hun er uddannet til, nemlig som bibliotekar. I dag arbejder hun desuden som freelancejournalist ved Sveriges Radios persiske redaktion og er autoriseret tolk i persisk.

De nye svenskere

En af grundene til den store interesse, bogen har vakt i Sverige, er blandt andet, at der ikke findes megen litteratur skrevet af, hvad man har kaldt for »nye svenskere«, og Azar Mahloujian fortæller også om det ofte svære møde med svenskerne og Sverige, hvor hun trods alt – efter disse 13 år – nu føler sig hjemme, men hvor hun også er klar over, at der er ved at ske ændringer med hende selv.

Under beskrivelsen af hendes nye liv i Sverige indflettes øjebliksbilleder fra barndom og opvækst, hvilket blandt andet illustrerer de mere subtile forskelle i de sociale koder, som kan have med gensidighed og opvækst, hvilket blandt andet illustrerer de mere subtile forskelle i de sociale koder, som kan have med gensidighed og hjælpsomhed at gøre. Ting, der tidligere var indlysende, er det ikke længere. Og bogen slutter af med beskrivelsen af en tilsyneladende ganske ubetydelig episode, der alligevel klart illustrerer noget væsentligt ved exilproblematikken.

Hun begynder nemlig at spekulere over, om hun er ved at blive mere beregnende – om hun er begyndt at forventte gengæld for det, hun gør mod andre. Og bogen slutter med disse linjer:

»For nogle år siden kom der en pakke hjemmefra med tøj og pistachnødder. En ven, der havde boet længe i Sverige, grinede højt af mig, da han hørte, at jeg gemte pistachnødderne for at kunne byde dem til gæster i stedet for selv at spise dem. Siden da har jeg aldrig tænkt først på gæsterne, når jeg har fået pakker med lækre sager hjemmefra. Var jeg dum dengang, Eller er jeg dum i dag?«